

XVI. Böngező, 2026., I. forduló, III-IV. osztály

Benedek Elek: A csillagszemű juhász

Hol volt, hol nem volt, hetedhét országon túl, az Óperenciás-tengeren innét, volt egyszer egy király. Szörnyű hatalmas volt ez a király, féltek a népek tőle, ha messziről látták, reszkettek tőle, mint a nyárfalevél. Ha ez a király egyet tüsszentett, kengyelfutók s lovas legények vitték hírét az egész országban, s aki nem mondta: "Adj' isten egészségére!", halál fia volt.

Nem is akadt az egész országban, csak egy ember, ki nem mondta, hogy adj' isten egészségére. Ez a csillagszemű juhász volt. Nosza, megfogták a király emberei a csillagszemű juhászt, vitték a király színe elé, s jelentették:

- Ihol, felséges királyom, ez a csillagszemű juhász nem akarja mondani, hogy adj' isten egészségére. Hej, szörnyű haragra lobbant a király!

- Mit, te nem mondd, hogy adj' isten egészségemre?!

- Dehogyan nem mondom, felséges királyom, bizony mondom, hogy: adj' isten egészségemre.

- Nem az egészségemre, hanem az egészségére.

- Hiszen mondtam, felséges királyom, egészségemre.

Megrántja az udvarmester a juhászsubáját, súgja neki: - Te számár, mondd, hogy adj' isten egészségére.

- De már azt nem mondom - mondotta a juhász -, amíg a király őfelsége a lányát nekem nem adja.

Ott volt a királykisasszony a szobában, megtetszett neki a csillagszemű juhász, jószívvel a felesége is lett volna, de nem mert szólani. Hanem a királynak sem kellett egyéb, csak ezt hallja, mindjárt bekiáltotta a katonáit:

- Vigyétek ezt a legényt, s vessétek a fehér medve tömlőcébe! Leviszik a legényt a tömlőcbe, hát ott fel s alá jár a fehér medve nagy morogva, három napja nem evett, egy falást sem adtak neki, hogy jól kiéhezze, hadd szaggassa széjjel a juhászt. Ahogy a juhász belépett, felállott a két hátsó lábára, nagyot bődült.

- No most, csillagszemű juhász, vége az életednek! De halljatok csudát, mikor a medve meglátta a juhász csillagszemét, egyszeriben megjuhászodott, lefeküdt a földre, meg sem mozdult. A csillagszemű juhász pedig egész éjjel dúdolt, füttyölt, s mikor reggel eljött az udvarmester, szeme-szája tátva maradt, azt hitte, hogy csontját sem találja a juhásznak, s hát, ím, ott állott előtte elevenen, kutyabaja sem volt. Fölvezetik a juhászt a királyhoz, s jelentik:

- Felséges királyom, él a juhász.

- Jól van, jól - mondja a király -, de azért megijedtél, úgy-e? Hát most mondod-e, hogy adj' isten egészségére? Felelte a juhász:
- Nem, amíg a leányát nekem nem adja, ha tíz halálba megyek is.
- No, hát vessétek tíz halálba! - rikkantott a király. Vitték a legényt a tömlöcbe, amelyikbe tíz óriás sündisznó volt elzárva. De bezzeg ezek nem szelídültek meg a szemétől, mert egyszerre tíz sündisznónak nem nézhetett a szemébe. No, hanem volt a csillagszemű juhásznak egy szépen szóló furulyája, azt a subája alól eléhúzta, elkezdett furulyázni, kezdette andalgósan, folytatta szaporázva, S hát, uramteremtőm, táncra kerekednek a sündisznók, járták elébb lassan, azután sebesebben, addig járták, míg el nem dültek, s azután lefeküdtek s aludtak, mint a bunda. Megy le reggel az udvarmester, összezsapja a kezét:
- Hát te élsz? - kérdi a csillagszemű juhásztól.
- Nem is halok meg - mondja a juhász -, míg a király leánya a feleségem nem lesz. Fölvezetik a király színe elé.
- No, te legény - mondja a király -, most már tíz halál torkában voltál, még most sem mondod, hogy adj' isten egészségére?
- Nem én, felséges királyom, ha még száz halálba visznek is, míg a leányát nekem nem adja. - Hát akkor vigyétek száz halálba! - ordított a király nagy haraggal, s vitték a csillagszemű juhászt le abba a tömlöcbe, amelynek a közepén volt egy kút, annak a belseje ki volt rakva száz kaszával, a fenekén pedig égett egy mécses. Akit abba beledobtak, az onnét élve ki nem került soha. "Hej, szegény fejem - gondolta magában a juhász -, ennek már fele sem tréfa! "Szól a katonáknak, hogy menjenek egy kicsit ki a tömlöcből addig, míg gondolkozik, hogymondja-e, adj' isten egészségére. Kimennek a katonák, s a juhász nagy hirtelen a fokosátbeleszúrja a kút köblébe, a fokosra ráakasztja a tarisznyáját, aztán rá a subáját, a suba nyakára az árvalányhajas kalapját, s azzal szépen meghúzódik a tömlőc sarkában. Bejönnek a katonák s kérdik:
- No, meggondoltad-e? - Meggondoltam - mondja a juhász -, de mégsem mondom, hogy adj' isten egészségére. - No bizony, ha nem mondod, belé is taszítunk a kútba. A katonák azt hitték, hogy a juhász már ott áll a kút mellett, a subáját, a fokosát, a mindenét beletaszították a kútba, s mikor látták, hogy a kút fenekén a mécses kialudt, szentül azt hitték, hogy meghalt a juhász. Jön le reggel az udvarmester, hadd lássa ő is, igazán elpusztult-e a csillagszemű juhász. Hát halljatok ide, ott ült a kút mellett, furulyázott. Felviszik a király elé, s mondja neki a király:
- No, te legény, mostan száz halálban voltál, mondod-e, hogy adj' isten egészségére?
- Nem én, felséges királyom, míg a leányát nekem nem adja. - Abból nem lesz semmi -

mondta a király, pedig nem tudom, mit adott volna azért, ha a juhász azt mondja egyszer, hogy adj' isten egészségére!

"Hiszen - gondolta a király -, majd kevesebbel is megelégszel te." Befogatott a bársonyos hintájába, maga mellé ültette a csillagszemű juhászt, s úgy hajtattott az ezüsterdőbe. Mondta neki:

- Látod-e ezt az ezüsterdőt, te juhász? Neked adom, ha azt mondd, hogy adj' isten egészségére. Tetszett a juhásznak az erdő, de most is azt mondta:
- Addig nem, felséges királyom, míg a leányát nekem nem adja. Aztán az erdőből kihajtatott a király, s messziről ragyogott feléjük az aranyvár.
- Látod-e azt az aranyvárat, juhász? Neked adom, ha azt mondd, adj' isten egészségére.
- Nem mondom, felséges királyom, míg nekem nem adja a leányát. Mentek tovább, s értek a gyémánttóhoz.
- No, te juhász, - mondta a király -, neked adom az ezüsterdőt, az arany várat s a gyémánttavat, csak egyszer mondd, adj' isten egészségére.
- Nem mondom én, felséges királyom, míg a leányát nekem nem adja.
- Hát jól van, te betyár, neked adom a leányomat, de aztán mondd is, hogy adj' isten egészségére! Na, hazamennek, s a király mindjárt kihirdetteti az egész országban, hogy férjhez adja a leányát a csillagszemű juhászhoz, jöjjön, aki jöhet a vendégségbe, lesz étel-ital elegendő, különösen, ha hoznak magukkal.

Hiszen lett lakodalom, hét országra szóló. Ott ült a csillagszemű juhász a király mellett, ettek-ittak, vígan voltak. Egyszer aztán hozzák a jó tormás húst, nagyot prüsszent erre a király, s hadarja egymás után a csillagszemű juhász:

- Adj' isten egészségére, adj' isten egészségére, adj' isten egészségére! - Mondta valamiszázszor.
- Jaj, jaj, ne mondd tovább, inkább neked adom az egész országomat.

Ott egyszeriben meg is koronázták a juhászt, ő lett a király, de bezzeg jó sorsa lett ezután a népnek. Szerették is ezt a királyt. Ha prüsszentett, egy szívvel, lélekkel kiáltotta mindenki: "Adj' isten egészségére!" Aki nem hiszi, járjon a végire, s ezt a mesét adj' isten egészségére!

